

MAGYAR TENGERPART

Közgazdasági, társadalmi és irodalmi hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetés: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr.,
negyedévre 1 frt. 25 kr., egy óra 50 kr.

Szerkesztők és kiadótulajdonosok:
Fest Aladár és Körösi Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Piazza del Governo, 542 szám.

Mit akarunk?

(K.) Fiume a magyar korona csillogó gyöngye. A város és kikötője az állam gondoskodásából és fiainak serénysége folytán óriási léptekkel halad előre. A tengerparton a vitorlások árbocerdeje mellett ott zakatolnak folyton a hatalmas gőzösök rakodó gépezetei: nyikorogva fordul az óriási daru, csörögve hull le a súlyos lánc, sürgő forgó munkások raja gyors kezekkel gördíti a hatalmas terhet a felvonó szánra. A villamos világítás tiszta fényénél időnkint az éj csendjét is gépek prüsszögése, nehéz áruk zuhanása, reccsenése és a munkás élet zaja szakítja meg.

A rakodó partokon, a mólókon és rívakon tenyérnyi üres helyet is hiába kutat a fürkésző tekintet. Itt a mármarosai és horvátországi nagy erdőségekből kikerült donga és szálla van óriási mennyiségben felhalmozva, ott a magyar rónaság gazdag áldását, a hófehér lángriszlet szorítják esinos hordókba, hogy a hosszú tengeri úton, Braziliáig, nedvesség ne férközhesse hozzá; emitt és mindenütt, a merre a szem tekint, ezer meg ezer öblös hordó, az Aetna vidékének tüzes borával telve, sűrű, végtelen sorokban állják el az utat, várva az alkalmat, míg a szünet nélkül foglalatosság munkások az őket is a készen álló vagonokba gördítik, hogy fillokszerasujtotta hazánkat olcsó és hamisítatlan szőlőnedvvel lássák el.

A fumei cápa.

— (A „Magyar Tengerpart” eredeti társalgása). —

Fiumei lakos létemre minden nyáron Budapestre járok falunni. Engem ugyanis a sorsom itt felejtetett Fiumében, én meg viszont elfelejtettem magyarul. A sok idegen szótól a nyelvem annyira kiment az eredeti formájából, hogy évről-évre rendszeres nyelvelgyógyászati kúrát vagyok kénytelen folytatni, ha továbbra is zsirosan és nem olajosan akarom ejteni a magyar szót.

Ezt a kúrát az Első Krisztinavárosi Kuglizó Egyesület (E. K. K. E.) helyiségeiben végzem, hol rendszeres időszaki vendég vagyok. Specialista lévén a bal dómára, ilyenkor hézagot pótlók; mert Béldi Miksa, a másik e nembeli szakember, ép érkezése idején szokott rendszeres nyári bicikli-körutjára kelni.

Megjelenésem mindannyiszor zajos örömmel fogadják a társaságot:

- Ekké Fiumel!
- Bon desioru!
- Hogy van, anyóro?
- Non vuole kuglizáro?

En rendszeres olajos zabata, lágy akcentusú magyarsággal és délvidéki élénk taglejtésekkel viszonosom az üdvözléseket. Ezután a hagyományos sporttársaság moriant fölvezetem a sport-egyenruhát —

Es mégis, minduntalan felhangzik a panasz: Fiume kereskedelme pang! Fiume pangásnak indul!

Kikötőnkben minduntalan új meg új, szebbnél szebb gőzhajók sorakoznak a többi mellé, hogy a magyar lobogót a szomszédos osztrák vagy dalmát partokon, az olasz kikötőkben vagy — az Adria-társulat gondoskodásából — az óceán távoli partvidékein büszkén hordozzák.

Utcainknak az élet zivaján kívül a vasúti átjárók előtt minduntalan megtorlódo kocsi és személyközlekedés a jellemző képe. Itt új házat, fényes palotát emelnek a rohamosan növekedő lakosság befogadására, ott a csatornázás munkásai szaggatják fel az utcák kövezetét, a város tanácstermében a közúti közlekedő eszközök létesítésének kérdésén fáradoznak; mindenütt élet pezseg, nagyvárosi lázas munkásság képe tárul elénk.

Az anyahaza keblén melengeti a várost. Fiume ezt jól tudja, és ezért, hálálja jeléül, de fentőshivatala és nagy feladatai érzetében is a magyar nyelvet a mult tanévben saját jószántából, minden külső befolyás nélkül, kötelezővé tette polgári iskolájában. Örömmel szemléli az állami iskolák virágzását, a magyar szó intenzívebb tanítását is. Sőt még olasznyelvű iskoláik részére is már régóta magyar szellemben írt tankönyveket óhajtanak előkelőbbjeink, hogy gyermekeiket jó hazafiakká nevelhessék.

Es mégis, minduntalan felhangzik a jaj-

ingúji, mellénynyel vagy anélkül — s tovább folyik a tekérés; közbe-közbe egy-egy alkalmi kérdéssel fordulnak hozzám:

— Fiume mellett a tenger még mindig csendes?

— Hány vendég volt az idén Abáciában?

— Igaz, hogy olyan drága az élet Fiumében?

— Megszokta már az olajos ételt?

— Úgy-e, még Csizotta a fumei polgármester?

Aztán, ha rám kerül a dobás, és véletlenül nyolcat dobok elsőről (kilenczest még sohase dobtam):

— Brávó Fiumel!

— Tessék, ez a talián hogy löfös bennünket?

— Fiumében is így tud?

A sok beszédben és felelgetésben lassan ismét ráfordul a nyelvem az igaz szittya kiejtésre. Mire a kúra végén Fiuméba visszakörülök, már az olaszt ejtem magyarosan.

A mult nyáron a szokottnál is nagyobb lelkesedéssel fogadott a kompánia. A hagyományos „Ekké Fiume” üdvözlésre még a dobó is hátrafordult és elém aietett. Az E. K. K. E. fennállása — tehát huszonkét év óta ez volt az első eset, hogy a megkezdett partit öt percig emeltem. Meghatottan köszöntem meg az évamót, melyről jogosan hittem, hogy nekem szól. Pedig nem nekem szólt, hanem a fumei cápának. Eziránt első perc elteltével már tökéletesen tisztában voltam.

kiáltás és végig nyilallik az egész harán: Fiume elégedetlen! Fiumében az irredentizmus kötötte fel fejét! Fiumében a horvátok diadal-maskodnak!

Hogy magyarázható ez a sok ellenmondás? —

A hazai közönség, sőt maga a fővárosi sajtó sem ismerte eddigelő kellőképpen Fiumét. Egyik másik nagyobb lap tartott ugyan állandó tudósítót városunkban, de vagy hogy ezek egynémelyike nem volt képes magát a kikötővárosnak a hazaiakétól annyira elütő viszonyaiba beleélni, vagy hogy egynémelyek tendenciózus hírekkel látták el lapjukat, vagy pedig — a legjobb esetben is — a tudósítások csak megszakítással, esetről-esetre történtek: annyi azonban bizonyos, hogy a magyar lapok olvasó közönsége Fiume tekintetében már évek óta folytonos meglepetéseknek van kitéve.

Ezen az állapoton akarunk mi segíteni. Ha és pártatlan képviselői és kommentátorai akarunk lenni a helybeli állapotoknak. Alapos, mindig a leghivatottabb és leghitelesebb forrásból eredő értesüléseink alapján fogunk számot adni a magyar közönségnek Fiume és kikötőjének haladásáról, az ez irányban felmerülő intézkedésekről és tengerészeti viszonyainkról.

A hazaszereteten kívül semmiféle érdek nem köt bennünket: bátran és tartózkodás nélkül rá fogunk mutatni, ha bármely oldalról hibát, mulasztást vagy közgazdasági érdekeinket veszélyeztető irányzatot fogunk tapasztalni.

A szokott bevezető formalitások után — lásd fentebb — rögtön e nagyétkű szörnyetegre tért át a társalgás.

— Hát csak megint fogtak cápat Fiumében? — így provokált az erősebb párt vezére, kit mint ilyet ez első szó illetett meg.

— Kacsa, kacsa, nem cápa! — folytatta a vesztő párt feje, különben elismert prima-dobó.

— Mondjuk inkább tengeri kigyó, rövidített kiadásban — fűzte tovább a balkezes Csombok Simi, aki kaszálo dobásaival csak a jobb dáma ellenében volt olykor-olykor értékesíthető.

— Amely szörnyeteg kiválóan szeretheti az uborkát, mert éppen ennek az évadján jön mindig a magyar partokra. Ezt a megjegyzést már egy notórius vandli-dobó és többszörösen jubilált szuster engedte meg magának.

Okos ember ilyenkor meghajolt volna a közvélemény előtt, amely — mint láttuk-határozottan cápaellenes volt. De és nem vagyok okos ember, amit elfelejtettem előrebocsátani. Szembeszálltam hát az általános áramlattal.

— Pardon, uram, de Fiumében csakugyan fogunk cápat.

E szavaim általános megdöbbenés és csend követte. A győztes pártvezér, ily első sorban volt kompromisszumos. A többi dobó szót nem kőré ereglett. A egyszerre

Fiume az egész magyar nemzet drága és féltett kincse.

Sokakban csak az óceán fénye és poézisa a nemzeti büszkeség tartja ébren az érdeklődést egyetlen kikötővárosunk iránt; vannak azonban számosan, kik jól tudják, hogy *Fiumének hazánkra nézve a nemzeti vagyonsodásforrása kell lennie*. A vasút a villám gyorsaságával száguldja át a Karszt kietlen vidékeit, hogy hazánk gazdag tájairól a távoli világörsekkébe szállíthassuk terményeink fölöslegét; a kormány a lehetőség határait is meghaladó kedvezményes tarifákkal segíti elő a tengerpart megközelítését: és mégis oly kevés történt még a téren kereskedelmi körünk és gazdalközösségünk részéről. Pedig régi dolog, hogy *a gazdának mai napság már kereskednie is kell lennie*. A kellő piacot kikeresni, a fogyasztót a legrövidebb és legolcsóbb úton — a közvetítők nagy számának kizárásával — megközelíteni: ez az agrárius ország vagyonsodásának főfeltétele.

Kereskedőink a külföldi árukat másod- és harmad kézből kapják: *gyarmatárúk tekintetében teljesen Triesztől és Hamburgtól függünk*. Pedig ennek nem kellene ám így lenni. Az a fényes sakkhúzás, mellyel a magyar kereskedelmi részvénytársaság kereskedelmi minisztériumunk kezdeményezéséből az Adria társaság és az államvasutak hathatós közreműködésével Triesztet annyira riadalomba hozta, a többi gyarmatárúk tekintetében is folytatódhatnék. De ne várjunk mindent a kormánytól!

Kereskedőházak, iparvállalatok és nagybirtokosok vállvetve, ketten-hárman szövetkezve, rendkívül sokat tehetnének a téren a kormány bizonyára nem késnek az ily törekvéseket, úgy mint az eddigieket is, minden kitelhető kedvezményben részesíteni. De ehhez a magunk iparkodása és serénysége is szükséges.

Ehhez, *egy virgázó ki- és beviteli kereskedelemhez az utakat egyengetni, a szükségletekről és a kivitel módokról iparvállalatunkat, kereskedő körünket és gazdalközösségün-*

ket rendszeresen tájékozni, kiváló kötelességünknek fogjuk tartani. E végből folyton figyelemmel kísérjük a helyi piaci állapotokat, a magy.-horvát s a dalmát és osztrák tengerpart, különösen a szomszédos Trieszt tengeri kereskedelmi viszonyait, nemkülönben a távoli partvidékek reánk vonatkozatható főbb eseményeit is.

A hazai nagyközönség által méltán kedvelt *Abbazia* babérlombos, verőfényes partjai és tengeri fürdője is folytonos figyelmünk tárgyát fogják képezni.

Tárcánkban tartalmaz és gyönyörködtető olvasmányokat, *csarnokunkban* irodalmi becsesel bíró, különösen olasz magyar vagy fiumei vonatkozású tudományos dolgozatokat fogunk olvasóinknak nyújtani.

Hogy pedig mindezen célokat elérhessük, a legjobb helybeli erőket, a Fiumében heverő nagy szellemi tőkét és legjobb hazai íróinkat szándékozunk zászlónk alá sorakoztatni.

Számítunk a magyar közönség támogatására! Fiume ügye nem partikuláris ügy, hanem az egész haza, az egész nemzet ügye.

Az előfizetés ára:

Egy évre	5	út. — kr.
Félévre	2	> 50 >
Negyedévre	1	> 35 >
Egy óra	—	> 50 >

Előfizetőinknek, levélbeli megkeresésükre szívesen szolgálunk felvilágosítással tengerészeti, kereskedelmi, vagy a magy.-horvát tengerpartra, vagy Abbaziára vonatkozó kérdésekben.

Eddigi dolgozótagjaink: Batthyány Tivadar gr. orsz.gyűlési képviselő (tengerészeti); Berghoffer József dr. főgimn. igazgató és h. tanfelügyelő (tanügyi és ol.-magy. vonatk. irod.); Brand Ede polg. isk. tan. (ének); Doroszlai Denek Árpád (belső dolgozótag); Erdődi Béla dr. tanker. főigazgató (szépirodalom); Eödegh Jenő min. oszt. tan. (tengerészeti); Baranya-nádasdi Feichtinger Elek dt. pénzügyigazgató és a tengerészeti jog tanára (teng. jog.); Fest Kálmán min. oszt. tanácsos (tengerészeti szakcikkek); Gunszt Bertalan (Adria és közgazdaság); Kankovszky Ferencz. min. fogalmazó (jogi kérdések és tárcá); Kubicek Albert főgimn. tanár (zene); Láz-

tárgyakat szedték ki: egy pár bagaria csizmát, egy hálót, három méter kötelet, egy pakfong kanalat... — Urak, folytassuk a kuglizást! — vágot közbe Csombok Simi. — Tetszik tán a czéka helyett beállani?

Beállottam a czéka helyett. Kegyetlen rosszúl dobtam, amit társaim nyílván igazságos ítélet gyanánt fogtak fel. Szóba különben senki sem állott többé velem. Mint rendszeren, az a párt vesztett, melyet én támogattam. Ezt másszor igen természetesnek találták s nem éreztették velem; most mindenfelől megvető pillantásokkal találkoztam. — Láttam hogy el vagyok ejtve.

A játék végével a társaság eloszlott. Különös véletlen folytán ma senki lakott azon irányban, amerre nekem kellett haza menni. Magamban balagtam hát az alagút felé. Egyszerre megszólított valaki hátúról.

— Kérem csak!

Doktor Spánszky volt, az Első Krisztinavárosi Kuglizó Egyesület főtitkára. Bár a gyakorlati kuglizás terén említésre méltó sikereket felmutatni soha sem volt képes, az E. K. K. E. tagjai mégis rajongó tisztelettel környezték e férfit, mint akiről tudva volt, hogy évek óta dolgozik már titokban egy három kötetes nagyszabású munkán, ilycím alatt: *»Az okszerű tekézés rendszeres elmélete, esztétikai, egészségtani és szociológiai szempontból«*. Irodalmi érdemeiért nyerte volt el a főtitkári tisztséget is. Évvégi jelentései az Ekke működéséről valóságos remekai voltak a szépprózának.

Én nagyon örültem, hogy a doktor hozzám szegődik. E szerint még sem vagyok teljesen kegyvesztett. Még jobban megörültem, mikor felszólított, hogy vele vacsoráljak a Sörkocsiban.

zár István, a fiumei táviróhivatal feje (közlekedésügy és tárcá); Matisz János, főgimn. tanár (tengeri halászat és halpiac); Mozog István, főgimn. tanár (vadászat és mezőgazdaság); Negovetich Artúr dr. főgimn. tanár (fiumei egyesületek és ol.-magy. vonatk. irod.); Nyirák Lajos teng. hat. számtanácsos (magy.-horv. tengerpart és tárcá); Reményi Antal (hadi és keresk. tengerészeti); Richtmann Mór dr. (egészségügy); Sándorffy Nándor dr. a bölcsészet és hittudomány tanára (társadalmi és vallástud.); Smoquina Lipót, keresk. kamarai titkár (fiumei keresk. kamara); Edelényi Szabó Lajos, teng. hatóságig. irod. igazgató (külföldi tenger. ügyek); Szabó Samu főgimn. tanár (ol.-magy. vonatk. irod.); Szigethi Márton dr. abbaziai fürdőorvos (Abbazia); Wickenburg István gr. min. titkár (festőművészet); Zambra Péter főgimn. tanár (ol. irod.); Zippermann Károly, a zengi keresk. kamara elnöke (zengi keresk. kamara).

A városi tudósításokat a legilletékesebb forrásból, a piaci tudósításokat a legelőkelőbb kereskedő háztól kapjuk.

Kikötőnk és tengeri forgalmunk fejlődése a lefolyt husz évben.

I.

Husz éve múlt, hogy a tengerészeti kikötői közigazgatás az 1867. évi XVI. tv. czikk határozatai alapján kettéválasztott és a magyar kormány Fiume és a magyar-horvát tengerpart tengerészeti ügyeinek vezetését és ellátását tényleg átvette, mely célból Fiumében a m. k. tengerészeti hatóság 1870. évi november hóban szervezetetett. Ez időszak rövidnek mondható egy nemzet életében, de ha tekintetbe vesszük, hogy a korszak a nemzetnek úgy szellemi, mint anyagi érdekei terén a rohamos haladást jelzi, eredményeiben felér egy évszázad fejlődésével.

Miként a közművelődés, a népnevelés-ügy, a jogszolgáltatás, a közlekedés, az ipar és a közgazdasági élet számos ágainál, úgy a magyar tengerészet és tengeri forgalom terén is óriási a haladás, mely legjobban szembe ötlük, ha az 1871. évben létezett állapotokat a jelenlegiekkel összehasonlítjuk,

Mély gondolatokba merülve, szótlanul fogyasztottuk el natúrszeleteinket. A harmadik pohár sörnél egyszerre csak megszólal Doktor Spánszky:

— No ugyan be tetszett ugratni a kompániát. Némelyiknek az ön cápai mégis szöveget ütöttek a fejébe. Hanem az igaz, fantázia kell hozzá.

— Hát Doktor úr sem hiszi, amiket mondtam?

— Hogyan? Ön hát *velem* szemben is fenn akarja tartani az Egyesületben tett nyilatkozatait?

— Fenn hát. *Fiumében csakugyan látni cápákat.*

Doktor Spánszky szó nélkül zsebébe nyúlt, onnan kihúzott egy újságlapot, diadalmasan csóválta meg az orrom alatt, s azzal lecsapta elölém az asztalra, rábökve mutató ujjával a napi hírek rovatának egy helyére. Erre fölkeltem (mindketten fizettünk már) s egy lesújtó pillantást vetve rám, ruganyos léptekkel távozott.

Az újság a *Fővárosi Hirmondó* egy gyűrött példánya volt. A Spánszky által megbökött helyen ez állott:

(*Ismét a fiumei cápa*). Laptársunk, a »Székvárosi Hirmondó«, újra feltárlja olvasóinak esemégyét azt az ismeretes cápat, amely az uborkaéval elején mindig oly kapóra bukkan fel az Adria vizeiből. Nincs többé tengeri kigyó, éjén hát a cápa! (Vagy tán inkább — a káca? — a szerk.)

Kezemben volt a helyzet kulcsa. Hát ez a lap csinálja a cápaellenes hangulatot? Hát e közlemény alapján alapján tagadják az E. K. K. E. tagjai a fiumei cápa létjogát?

Másnap siettem az Egyesület helyiségeibe, hogy még egyszer megkísértem a propagandát félreismerő cápám érdekében. Az ajtóban IX. János

- Látott cápat?
- Láttam.
- Hányat?
- Hetet vagy nyolcat.
- Elevenet is?
- Azt nem.
- Hol?

— A fiumei peskeriában. (A csata hevében nem jutott eszembe, hogy peskeria magyarul: halcsarnok).

— Hogy néz ki?

— Mikor döglött, sehogy. (Ezt a kérdést félreértettem, mert a mind mondtam, már sokat felejtettem a magyar nyelvből).

— Hosszú?

— Láttam már négy métereset is.

Miután az első rohamot szerencsésen kiállottam, a támadók áttértek a rendszeres ostromra.

— Ugyan kérem, nem volna szíves nekünk ezt az ön által annyi ízben látott állatot kissé közelebből leírni?

— Szívesen. Az emberevő cápa, uraim, egy nagy hal, amely embereket eszik. Minthogy azonban a tengerben kevés az ember és sok a cápa, szükségből beéri halkosztal is, csak izletes bőven legyen. Őt egész hat méterre megnő, amely esetben feje másfél méter, szája nyílása egy méter. Szájpadlása egész terjedelmében háromszögletű fűrészres fogakkal van kirakva, melyek aprók ugyan, de jól gondozottak. Az emberek e csinos fogcskegyeletről diszül viselik óráláncikon és

A cápa gyomra kitűnő, jobb mint a halé. A cápa tárgyakat még sem bír megemészteni, hanem egy cápat, mely

és a célirányos és erőyes intézkedések, az ernyedetlen munka által kivívott eredményeket nagy vonásokban eseteljük.

Midőn a magyar kormány a tengerészeti ügyek igazgatását átvette, Fiume — az osztrák kormányának egy évszázadon át kizárólag Trieszt felvirágzására irányult akciója folytán — egy alig ismert, a belfölddel vasúttal össze nem kötött jelentéktelen kikötő volt, melynek csekély áruforgalma vitorlások és az osztrák Lloyd-társaság néhány vonalán Fiumét is érintő gőzösei által közvetített. Fiume e hátramarodottságának megfelelő akkori kikötője is, mely a Fiumára-csatornán kívül, a 280 f. méter hosszú hullámgát által védett belső kikötőből állott és összesen 500 f. méter rakodó partfállal bírt.

A magyar kormány felismerve azon liváló fontosságot, melylyel Fiume és a tengeri út a magyar kivitel szempontjából bir, közgazdasági politikájának egyik főfeladatán tűzte ki a fiumei kikötőt Magyarország terményeinek kiviteli állomásává tenni.

A hajó- és áruforgalom emelésének egyik nélkülözhetlen előfeltétele volt Fiumét az anyaországgal vasúti összeköttetésbe hozni és kikötőjét — a várható nagyobb forgalom mérvéhez képest — kibővíteni. E kettős célnak megfelelően létesült egyrészt a fiumekárolyvárosi vasúti vonal, másrészt pedig biztosított a kikötő kiépítése, melynek kivitelére a törvényhozás az 1871. évi XIX. t. czikkkel 13.120.000 forintnyi költséget szavazott meg.

A nagy kikötő építése az eredeti tervzet alapján még az 1872. évben indult meg, de a kormány azon szándéka, hogy a terv kivitele a forgalom igényeihez képest, hosszabb évek során eszközöltessék, valósítható nem volt, mivel a forgalom már a 80-as évek elején oly rohamos fejlődésnek indult, hogy már 1884-ben szükségessé vált a kikötő kiegészítési tervének újabb megállapítása.

A kikötőépítés azóta szakadatlanul tart és 1892 végéig a következő munkálatokat fejezték be:

fogadóit, az egyesületi telephelyre és ez időszaki bábálató felügyelő. (Valamennyi elődje szintén János volt, s ő kilencedik volt e néven). Szigorúan hivatalos arccal — ezeltől hivatalos volt a honvédelmi miniszteriumban — így szolt hozzám:

— Azt üzeni a nagyságos Elnök úr, hogy hát tessék előbb ezt az írást tudomásul vételezni.

Lázás sietséggel kaptam ki kezéből az elem tartott okmányt, melyen már messziről ott láttam tündökölni az E. K. K. E. hivatalos pecsétjét.

Tartalma ez volt:

Igen t. B. úr!

Van szerencséd ezennel tudomásra jutni, hogy az E. K. K. E. választmányja ma d. u. 4 órakor tartott ülésén, Ont, a fiumei célpók tárgyában elküvetett misztifikációja folytán, közönséges szédültségnek deklarálta s mint ilyen fölkeri Ont, hogy az Egyesületi helyiséget ezennel becses jelentéssel megfuztatni sziveskedjék.

A választmány nevében:

Naphegyi Menyhért
elnök.

Dr. Spánszky
főtákar.

Meg voltam semmisülve. Nem maradt más választásom, mint azon megsemmisülten visszautazni Fiuméba. Itt szentül megfogadtam magamban, hogy mindaddig vissza nem térek faluzás céljából Budapestre, amíg a legközelebbi uborkaévd első cápáját tulajdonjogilag meg nem szerzem. — Csak úgy rehabilitálhatom magamat, ha e fenevadat az E. K. K. E. tagjainak személyesen bemutatom.

Bóra.

- 1) a külső hullámgát vagy Mária-Terézia moló 1319 f. méter hosszúságban;
- 2) a Szapáry-rakpart 180 f. méter;
- 3) a Sanità-rakpart 147 f. méter hosszúságban;
- 4) a Zichy-moló 12000 m² felülettel;
- 5) a Stefánia-rakpart 250 m. hosszúságban;
- 6) a Rudolf-moló 16800 m² felülettel;
- 7) a Ferencz-Salvator rakpart 360 m. hosszúságban;
- 8) a Mária-Valéria moló 9600 m² felülettel;
- 9) a naszád-kikötő 0.13 hektár vízfelülettel;
- 10) a kőolaj-kikötő 1.9 hektár vízfelülettel;
- 11) a Delta-farakodóhely 142,000 m² területtel;
- 12) a Brajdica-farakodóhely 42,000 m² területtel.

A rakodó partok jelenleg 3992 f. métert tesznek ki és az 1871. évhez hasonlítva 3492 f. méterrel szaporodtak; a hullámgátak hosszúsága 1655 f. m. vagyis 1375 f. méterrel több mint 1871-ben; a védett vízfelület pedig, mely az utóbb említett évben alig 5 hektárnyi volt, jelenleg 45.5 hektár.

Különösen említendőek még a feltöltött területek, melyek 43.8 hektárnyi felülettel bírnak és nagyrészt az áruk raktározására rendelvek.

A fiumei kikötő kiépítésével lépést tartott annak berendezése, még pedig az áruk befogadására szolgáló raktárak felállítása, a műtárgyaknak és feltöltött területeknek vágyakokkal való ellátása és emelő darukkal való felszerelése, a kikötő területének kikövezése, a rakodó hidaknak beszerzése, egy mentő és vontató gőzösnek szolgálatba állítása és végre a kikötőnek és a táraának villamos világítással való ellátása.

Mig a fiumei kikötő kivitelénél főszerepet játszó laneműek raktározására a Del-tán és a Brajdiczán 18.4 hektárnyi nyílt terület létesített, addig a liszt, a gabnaműek és az átmenő forgalom egyéb, fedett tározást igénylő áruinak elhelyezésére a Zichy molón a Stefánia rakparton és a Rudolf molón k i l e n c z kikötői tár épült, melyekhez a vasúti tára és az elevator csatlakoznak. A kikötői tára 34,839 m²nyi fedett területtel bírnak és 2603 vasúti kocsi rakomány befogadására képesek, a vasúti raktárak pedig 3419 kocsi rakományt és az elevator 2000 kocsi rakományt vehetnek fel; úgy hogy jelenleg 7000-nél több vasúti kocsi rakomány egyidejű elhelyezéséről van gondoskodva.

Ha még tekintetbe vesszük, hogy az elősorolt kikötői és táreépítkezések az építkezésnek az építés alatt levő külön fakikötő létesítésével és a Mária Terézia hullámgátnak 100 méterre való meghosszabbításával kiegészülnek és hogy már a jövő évben a kávéüzletnek Fiumében való meghonosítására egy külön kávévár épül, méltán konstatálhatjuk, hogy Fiume a forgalom mai igényeivel minden tekintetben megfelelő és célszerűen felszerelt és berendezett, kitűnő kikötővel bir, mely a tervezett dock és hajóépítő gyárak logközelebb várható létesítésével a nyugateurópai első rangú kikötők sorába lép.

Fest Kálmán.

A magyar „Adria”.

Magyar királyi tengeri gőzhajózó részvény-társaságunk, az „Adria” az 1892. év végével inüködésének 11-ik évét tölti be.

Adriánk a három éven át, 1879—81-ig, fenállott *Adria Steam Ship Company* nevű angol társaságból nőtte ki magát; e szerény kezdetből a társaság a lefolyt rövid idő alatt a magyar állam gondoskodásából és hathatós segítségével az európai hajópiacra is tekintélyes helyre küzdötte fel magát s a múlt év végén *husszonny* elsőrangú gőzös föltt rendelkezett.

Lesz még alkalmunk az *Adria* tevékenységére még másszor is visszatérni; egyelőre beérjük azzal, ha lapunk ez első számában rámutatunk arra a szerepre, melyet e vállalat (új hivatalos címén: *Magyar Királyi Tengeri Hajózási Részvénytársaság*) céltudatos tevékenységével Fiuménak fontos kereskedelmi empóriumná tételében játszott, kellő figyelembevétel biztosítván Sz. István koronája legszebb gyöngyének a világkereskedelemben. Ha Fiume ma már a tengeri kereskedelemben az európai kikötők között az első helyek egyikét foglalja el, ezt első sorban az *Adriának* köszöni, melynek hajói legelsőben szállították hazai termékeinket tengeri úton a nyugati államokba, s most már majdnem kizárólagosan közvetítik az importot is azon országokból Fiume kikötőjébe.

1872-ben, mikor a magyar kormány a fiumei kikötő kiépítésébe fogott, a magyar tengerészetnek egyetlenegy saját gőzöse nem volt. Ma már egy 240 hajóból álló flottával rendelkezik 62,617 tonnatartalommal. Ebből magára az *Adria* társaságra jut 25 gőzös, összesen 54,907 tonna hordképességgel. E kereskedelmi hajóraj a következő gőzöskből áll: *Adria, Baross, br. Kemény, Fókai, Szapáry, Széchenyi, Tibor, Tisza, Zichy, Matlekovits, Andrássy, Árpád, Buda, Balthory, Carola, Deák, Kálmán Király, Nagy Lajos, Petőfi, Rákóczy, Sz. István, Sz. László, Zrínyi és Mátyás Király*. (A novemberben elsüllyedt *Stefánia* gőzös, a 25-ik, legközelebb már szintén pótolva lesz).

E tekintélyes hajóereg közvetíti Fiume tengeri forgalmát Nyugat-Európa kikötőivel, New-Yorkkal és Braziliával. A szerződésileg megszabott s a legnagyobb pontossággal fenntartott hajójáratok a következők:

1. sz.	Évenként 18 járat	Fiuméből Glasgowba.
2. sz.	12	Fiuméből — Leithba vagy Nagy-Britannia egy más keleti kikötőjébe.
3. sz.	12	Fiuméből — Londonba.
4. sz.	24	Fiuméből — Liverpoolba.
5. sz.	12	Fiuméből — Hull vagy Newcastleba.
6. sz.	12	Fiuméből — Rouenba vagy Észak-Franciaország más kikötőjébe.
7. sz.	12	Fiuméből — Bordeauxba.
8. sz.	18	Fiuméből spanyol és portugál kikötőkbe vagy Franciaország egy nyugati kikötőjébe, esetleg Marseille vagy Cettebe.
9. sz.	Évenként 12 járat	Fiuméből Olaszország keleti kikötőibe, továbbá Siciliába, Maltába és Tunisba (La Goulettebe.)
10. sz.	6	Fiuméből — Hamburgba, Antwerpen, vagy Rotterdam v. Amsterdam érintésével.
11. sz.	6	Fiuméből — Braziliába, melyek közül két járat a kereskedelemügyi minister kívánságára a La Plata államokig meghosszabbítandó.
12. sz.	12	Glasgowból — Fiuméba.
13. sz.	12	Leithból vagy Nagy-Britannia más keleti kikötőjéből Fiuméba.
14. sz.	12	Londonból — Fiuméba.
15. sz.	24	Liverpoolból — Fiuméba.
16. sz.	12	Hull v. Newcastleból — Fiuméba, Rouen vagy Észak-Franciaország egy más kikötőjéből — Fiuméba.
17. sz.	12	Bordeauxból — Fiuméba.

19. sz. Évenként 12 járat Tunis (La Gouletteből) Malta, Sicília, továbbá Olaszország keleti kikötőiből — Fiuméba.

20. sz. „ 6 „ Hamburgból, vagy Rotterdamból, v. Amsterdamból v. Antwerpenből-Fiuméba.

21. sz. „ 6 „ Braziliából — Fiuméba, melyek közül két járat a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter kívánságára a La Plata államok megjelölt kikötőiből indítandó.

Ezeket kívül kötelezettséget vállal az „Adria” hogy még további tizenöt járatot vagy legalább 46000 tengeri mérföldet fog a fent részletezett viszonylatokban, a forgalmi viszonyokhoz mért változtatás szerint évenként mindenestre teljesíteni.

E járatokon kívül az Adria múlt évi novemberből kezdve Fiume és Marseille között egy új hajózási vonalat létesített személy- és áruszállításra, Bari, Messina, Nápoly, Genua és Nizza érintésével. E vonalon az újkor minden kényelmével ellátott elegáns személyszállító gőzösök közlekednek. A Fiume-Malta-tunisi vonal szolgáltatására pedig egy új személyszállító gőzhajó rendeltetett.

Az Adria valamennyi hajói a hajózási technika terén eddig ismeretes legújabb találmányokkal vannak felszerelve.

A be- és kirakodó készülékek mind gőzerőre járnak, miáltal nagy megtakarítások érhetők el emberi munkában. A hajók háromszoros expanziós gőzgépei a leggazdaságosabb közhősfogyasztás mellett a gőzerő lehető legteljesebb kihasználását teszik lehetővé.

A már előbb említett marseillei és tunisi új vonalak által a társaság Magyarországnak egészen új fogyasztó területeket nyitott meg, másrészt pedig a vidékeknek hazánk felé irányuló kivitelét egészen új irányba terelte. Így kivált a déli gyümölcsök, melyek eddig Sziciliából Triesztnak vették útjukat, s e kerülőn át jutottak Magyarországra, ezáltal az Adria hajóin direkt úton fognak Fiuméba hozatni, honnan már készen álló, az e fajta szállításhoz külön berendezett vonatok minden haladék nélkül továbbítják az árut Budapestre, hol a keresk. részvénytársaság bocsátja árverés alá. Azelőtt az ilyen szállítmányoknak teljes tíz nap kellett, míg a tennélő vidékről Budapestre jutottak. Most már 80 óra lefolyása alatt kerül az áru Sziciliából a budapesti vevő kezébe.

A hazai hajózási vállalat sokoldalú tevékenységének méltatására jövő számunkban ismét visszatérünk.

Az osztrák Lloyd.

Az osztrák „Lloyd” társaságnak saját érdekei kívánják, hogy időnkint kikötőnket is érintse; ennél fogva a magyar és osztrák kormány közös megállapodása alapján úgy rendezték a tengeri hajózási szolgálatát, hogy a magyar „Adria” nyugattal, az osztrák „Lloyd” pedig kelettel tartsa fenn Fiuméből az összeköttetést.

A Lloyd hajói hetenkint egyszer indulnak kikötőnkől, még pedig az egyik héten Görögország és Tesszália érintésével Konstantinápolyba, hol a Lloyd egyéb vonalai folytán az egész Levántával feltalálható az összeköttetés, a másik héten Korin és Krétán át Szmirnába, mi által a kis-ázsiai partokkal is egyenes összeköttetésben állunk.

Ezenkívül havonként egyszer Alexandriába, évenként hat-szor Braziliába és ugyancsak hat-szor Indiába és Chinába, egész Shanghaiig mennek hajói.

A brazilai járatokra nézve a magyar és osztrák társaság között oly megállapodás jött létre, hogy a szolgálatot a magyar malomipar érdekében közösen végzik, még pedig úgy, hogy egyik hónapban az Adria, a másikban a Lloyd indít hajót Braziliába.

Ezelőtt ugyanis mindkét társaság csak oly évszakokban kereste fel Braziliát, mikor biztosak voltak felőle, hogy ott kávérakományt vehetnek fel s így nem kell üres hajóval visszatérniük. Mint-hogy pedig a brazilai piacokon hat hónapig található kávé, a másik hat hónapban hajóink nem szívesen keltek utra a magyar lisztrakománnyal.

Most azonban a magyar kormány böles gondoskodásából a bajnak elejét vették s a magyar liszt fennakadás nélkül szállítható havonként a brazilai kikötőkbe.

Sokkal kevésbé használják ki kereskedelmi körünk és iparvállalataink a Lloyd levantei vona-

laít. Iparvállalataink hajlított butorra és czukorra jó piacot találhatnának a keleten.

Nagyon jól értjük a magyar kereskedelmi körök aggodalmait: a levantei kereskedők nagy részének megbízhatatlansága sokakat már eddigi sánálatos tapasztalataik alapján visszariaszt a velük való üzleti összeköttetéstől. De ha kereskedőink és iparvállalataink ketten-hárman egyesülve, teljes megbízható magyar kereskedőket küldenek a fumei és egyes levantei piacokra, s ott fiókokat állítanak fel, úgy mint a németek teszik: akkor megszűnnék a nehézség, mely eddig a megbízhatóság hiányánál fogva levantei kivitelünket hátráltatta; akkor nemcsak hogy már meglevő iparvállalataink virulnának fel, hanem gyors egymásutánban újabb még újabb iparágak honosodhatnának meg hazánkban.

Ne nézzük mi az osztrákokat! Kiviteli kereskedelem tekintetében osztrák szomszédainktól keveset tanulhatunk. Irányozzuk tekintetünket a németországi németekre, kik már 10 év óta úgy érintkeznek a Levántával, mint itt javasolom. De aztán van is látnia!

A gyakorlat és kereskedelmi filialéink közletlen tapasztalatai majd megmutatják, mily kincses bányá lehetne ránk nézve a kelet, ha kedvező helyzetünket fel tudnók használni. — Így pl. magyar vagy hazánkban kezelt jóminőségű boroknak is tekintélyes piacot teremthetnénk a Levántán, mert mostanában bordeauxi-nak nevezett, fukszinos borokkal árasztják el lelketlen kereskedők a levantei kikötőket.

Visszont a keleti kikötőkből egyelőre legalább fűgét és masszolaszólót kellene importálnunk, hogy ne füssünk Triesztnak ezért is közvetítő illetéket.

Irodalom és művészet.

A Wekerle-kormányról. A *Nuova Antologia* — az olaszok *Revue des deux Mondes*-ja — f. é. novemberi számában nagyon szimpatikus hangon ír a Wekerle-kormány programjáról. Megemlítve azt a harcot, mely Angolországban a jelenlegi kormányon levő Gladstone és az általa megbuktatott Salisbury pártja közt folyik, s a mely az ő véleménye szerint a liberális Gladstone-pártnak rövid idő alatt bekövetkező bukásával fog végződni, attér a magyar liberális párt törekvéseinek ismertetésére, szerencsét kívánva a kormánynak és a szabadelvű pártnak ahhoz a küzdelemhez, melyet a liberalizmus érdekében, programjukhoz hiven a legközelebbi jövőben vívniök kellend.

«Reméljük — így szól — hogy a magyar liberálisoknak jobban fog kedvezni a szerencse, mint az angoloknak. Előttük is nagy nehézségek miniszter-válságára vezettek, mely csak a napokban oldódott meg. A szabadelvű párt már régen be akarta hozni Magyarországra a polgári házasság intézményét s e törekvésekre főképpen az a súlyos méltánytalanság ösztönözte, hogy a római Kúria ellenkezése miatt a vegyes házasságokból származott gyermekek vallási és jogi ügyeit a törvényhozás nem rendezhette. Szápáry gróf sokáig alkudozott e tárgyban a Vatikánnal, de szándéka nem sikerült. Ez okból két tűz közé fogva, melyek egyikét a merev konzervatív katolikusok, másikat pedig a liberálisok és a protestánsok (lesztettek, kénytelen volt lemondani a kormányelnökségről. Ferencz József császár (azt persze nem tudja a *Nuova Antologia*, hogy nekünk nincs császáruk) a válság megoldásában nagy tapintatot tanúsított, s meghallgatva Magyarországi legjelentékenyebb politikusaik véleményét, Wekerlét, a Szápáry-kormány pénzügyminiszterét bízta meg a kormány megalkotásával. Ez az első eset, hogy Magyarországon polgári ember erre a legfőbb méltóságra emelkedett. Az új kormány most kétségkívül késedelem nélkül elő fogja terjeszteni a parlamentben a vegyes házasságokra vonatkozó törvényjavaslatot, bár el van rá készülve, hogy a római kúria a tervezett reform behozatalát — mint másutt és más alkalommal — úgy ez izben is minden erejével ellenezni fogja. — Először járul az a körülmény, hogy Ferencz József nagy kegyeletet s mély tisztelést érez a katolikus egyház és annak feje a pápa iránt. Ez okból sokan attól félnek, hogy a császár nem fog nyílt harcot kezdeni a Vatikán ellen; mások ellenben azt állítják, hogy el van tökéltve fölvenni a harcot s ez az elhatározása főképpen az időtől datálódik, mióta a Vatikán politikai ügyekbe kezd avatkozni s a hármasszövetség felbontására immár nyíltan törekedik. A pápa diplomáciájának ez a törekvése rossz vért szül úgy Bécsben, mint

Berlinben, annyival inkább, mert Ausztria és Németország uralkodói a hármasszövetség céljának egész őszinteséggel csak a béke fenntartását s mennél hosszabb időre való biztosítását tekintik.»

Sz. S.

A magyar tengeri kereskedelem. A «Magyar Újság» karácsonyi száma Batthyány Tivadar gr. orsz. képviselőnk tollából a fentebbi címen rendkívül becses cikket hoz, melyben kifejt, mi a feladata az államnak és kereskedő-világunknak, ha tengeri behozatali kereskedelmünk fejlesztését szívükön hordják. A fumei «Bilancia»-ban olaszul is közölt szép, alapos cikke és meggyőző érveire még visszatérünk.

Magyar lobogó alatt az Adrián. Győrök Leó neve nem ismeretlen Fiumében. Sokoldalúságát eddig is bántuk. Azt se tudjuk, hogy a tanárt, a festőt vagy a tankönyvíró tiszteletké-e benne inkább. Most már ezeken kívül tengerészkapitányi képességeit is csodáljuk. E minőségében «Magyar lobogó alatt az Adrián» című egy kötetes illusztrált munkában Szinyei Otmár mutatja be. Győrök tengerpartunkon saját tervéi szerint hajót épített magának. A hajó (kutter) — fumeiek véleménye szerint — nem áll ugyan szilárd lábon, mert árbocai nehézségek, egynehányszor Szinyei szerint is közel járt a felfordulás veszedelméhez, de most tulajdonképpen nem is a Győrök hajóépítő tehetségéről és kapitányi képességeiről, hanem inkább a Szinyei munkájáról kell számot adnunk. Szinyei könyve a mi — tengerészeti dolgokkal nem sokat foglalatostkodó — irodalmunkban valósággal eseményszámba megy. A szerző, a közletlenség hatásával, rendkívül vonzóvá tudja tenni a kietlen partvidéken tett egy havi utazást. Élénk figyelő képessége legjelemezőbb tulajdonságaiiban ragadja meg még a futó pillantással szemelt dolgokat is; a hangulatot mindenütt kierz és ügyes tollával az olvasóban is fel tudja kelteni. Személyei iránt annyira meg tudja szívünket nyerni, hogy az egyszerű, rövid tengeri utról szóló könyv utolsó lapjának olvasása után soha tör ki keblünk-ből; örülünk, hogy írónk megszabadult a veszélyektől és sajnáljuk, hogy nem utazik Győrökkel tovább Ithakába. Csak egyes aprólékos dolgok rontják az egész műnek harmonikus hatását: így pl. Spalato és Zára története egyáltalában nincsenek kellőképpen feldolgozva, csak egyszerűen idegen testként beleillesztve a «Kurul» utjának leírásába. A *Pest Aladár* «Uszkokok»-jából vett történelmi adatok már szerencsésebben egyeznek a ténnyel. Fiuméről csak futólag tesz említést Szinyei, de a mit mond, rendszeren — hibás. Így pl. hogy «a fumei régi erődítéseknek a torre civican kívül már semmi nyoma sem látható» (29. l.); hogy a *Giardino pubblico* vendéglője a legjobb a városban; hogy Fiumében csak egyszer láttunk cigánybandát s hogy a fumeiek fősvénységén múlik, a mért itt nincs állandó cigánybanda; hogy Fiumében a katonabandát a városi zenekar pótolja, stb. stb. A könyv Budapestben, Kilián bizományában, szép nyomással és illusztrációkkal jelent meg.

Tanáregyesületi közlöny. Az orsz. középiskolai tanáregyesület közlönyének decemberi füzetében egyéb érdekes cikkeken kívül Körösi Sándor a fumei áll. főgimnázium egy magyar óráját mutatja be. Együttal kiterjeszkedik ez intézer magyar nyelvtanításának s a magyar szó Fiumében való elterjedésének egész multjára és részben jövőjére is.

Színház. A fumei városi színház a mult héten bezárult, még pedig a dráma és vígjátékra nézve — úgy látszik — örökre. Közönségünk egyáltalában nem lelkesedik a drámai előadásokért; a nagy és fényes színház a legutóbbi stagione alatt szinte kongott az ürességtől. A fumei népnek csak a komoly és jóra való opera kell, de ebben tavaszig aligha lesz részünk.

× Hangverseny. Pécskai Lajos és Cimadori Róbert hangversenyére nagyszámú, díszes és tapsban nem fukarkodó közönség gyűlt össze december hó 29-én a zenekedvelők együletének fényes és szellős termében. Különös meglepéssel kell konstatálnunk, hogy a hangverseny pontosan kezdődött, korán végződött és hogy a művészek egy darabot sem ismételték és egy darabot sem toldották meg az eléggé jó összeválogatott műsort. Három olyan dolog ez, a mely városunk hangversenyein eddigéppen nem volt divatban. A kis *Pécskay*, a mióta elhagyta szállóvárosát, Fiumét, hogy a budapesti zeneakadémiában folytassa tanulmányait, kétségkívül nagyot haladt. Vajjon az igazi művészet

irányában-e, vagy a közepszerűség örvénye felé, azt tegnapi játékából még nem ítéltük meg. Két év múlva e vitás kérdés talán már eldönthető lesz. Sajnálattal értesültünk a módosított programból, hogy *Vieuxtemps* kitűzött darabja helyett *Mendelssohn* hegedűversenye került a műsorra. Ezen remek alkotás technikus nehézségeit ugyan játszva győzte le a fiatal virtuóz, de helyes interpretációjára ma még nem érett meg. *Cimadori Robert* úr már a meglelt művész nyugodt és öntudatos játékával gyönyörködtetett bennünket. Olasz temperamentum és német pontosság az a két ritkán társuló erő, mely előadását, különösen *Godard* mazurkájában oly vonzóvá tette.

Egyesületek.

Fiumei tornaegylet. A múlt évek fényes sikerein felbuzdulva, az egyesület elhatározta, hogy az idei farsangon ismét rendez táncmulatságot, melyet f. hó 14-én fognak megtartani. A rendező bizottság máris nagy buzgalmat fejt ki az előkészületek megtételében.

Casino Patriottico. A helybeli polgári körök e legrégibbe és legtekintélyesebbje, a *Casino Patriottico* (hazafias kaszinó), mely kétszáznál több tagot számlál, január hó 7-én kezd meg farsangi táncmulatságait, hol a fiumei közönség színe-java szaktól találkozni. A választmány, ifj. Minach János elnök vezetés alatt már minden előkészületet megtett hogy az idei farsangi táncmulatságok a kaszinó híre-nevéhez méltók legyenek.

A fiumei magyar daloskör legutóbbi fényesen sikerült estélye óta újra munkához látott, hogy a tavaszra új és változatos programmal léphessen a közönség elé.

Vadásztársaság. — Nimrodnek városunkban élő utódai talán nem is tudják mindnyájan, hogy itt is áldozhatnak Diana istennőnek, vagy ha úgy tetszik, akár sz. Hubertusnak is.

A szalonkák a mi vidékünkön át húznak a Középtenger vidékei felé; Veglia és Cherso szigete a főállomásaik. Néha kora tavasszal, ha északi szél késlelteti továbbvonulásukat, rendkívül nagyszámúban lepik el partjainkat.

A félénk ősszéki időben a horvátországi hóborította hegyeken nem találván ételmet, a fiumei verőfényes partokra húzódik le, úgy hogy tömeges kirándulás alkalmával ritka eset, hogy 2-3 özet el ne ejtenének.

Erdekes tudni, hogy az itteni vadászegylet (*Circolo fumano di cacciatori*), amelynek alapszabályait még csak alig múlt két éve, hogy jóvá hagyta a m. kir. belügyminiszterium, máris oly nagy kiterjedésű vadászterület felett rendelkezik, amely körülbelül túlhaladja a hat négyszögmiértföldet. Ennek fele erdő, egy negyede cserjés s egy negyede kopár-dombos és hegyes terület, Fekvése remek szép, rendkívül sok változatossággal gyönyörködtet, és minden pontról gyönyörű kilátást nyújt ezer számra a tengerre, vagy vadregényes hegyeinkre. Vad dolgában is teljesen kielégíti az egylet tagjait, mert akinek úgy tetszik s ideje is engedi, hát akár minden nap is gyakorolhatja magát úgy a tutó, mint a repülő vad lövésében.

A terület nagysága ellenére is könnyen megközelíthetők egyes részei, mert csak az erdős részbe jutni akarók vannak szekérre utalva, míg a többi rész gyalog, hajón — vagy vasuton közelíthető meg.

Tilosba jutni még a helyi viszonyokkal teljesen ismeretlen egyéneknek sem lehet, mert a vadászterület nem szétszórt darabokból, hanem egy teljesen összefüggő egységből áll. Ha valaki pl. a buccarii határból kiindul, mehet északnyugat felé három mérföldön túl; a tengerpartnak bármely pontjáról pedig észak- vagy északkelet felé két három mérföldnyire, anélkül hogy csak gondolnia is kellene idegen, nem a vadászegylet által bérelt területre. Az egylet választmánya ugyanis, amely nem csap szelet, de annál többet dolgozik, úgy intézkedett, hogy a Fiume környékén lévő összes horvát, vagy osztrák községek határait bérbe vette. A ki tehát mulatni akar, s beéri a fogollyal, szalonka-, nyúl-, vagy rókaival, annak nem kell messzire mennie; csakis aki őzhúsa feni a fogát, annak keli már egy héttel előbb erősíteni a lábizmait s rendbe hozni az ezen vadászterületen nélkülözhetetlen bocskort.

Mag.

Városi ügyek.

A városi képviselőtestületnek múlt hó 23-ára hirdetett ülése nem lévén határozatképes, rappresentationzánk december 29-én újra egybegyűlt. Az ülés napirendjén jobbra csekélyebb fontosságú ügyek voltak, melyek csak mérsékelt érdeklődést kelthettek. A magisztrátus által különböző címeken kért póthitelek minden diskusszió nélkül szavaztattak meg. Ez ülésen választották meg a központi választó bizottság tagjait is. A titkos ülésben a városi polgárjogért beérkezett öt folyamotványt intézték el, még pedig kedvezően.

Törvényszék.

A lefolyt héten az ünnepek miatt a tárgyalások szüneteltek.

Törvényszékünk elnöke a király városunk fiát, *Thierry Lajos* budapesti táblai bírót nevezte ki, még pedig kúriai bírói ranggal és jelleggel. A városban e kinevezés híre általános örömet keltett.

Zarevich Antal dr. fiumei kir. törvényszéki bíró jelenlegi állásában meghagyatván, királyi táblai bírónak nevezetett ki.

Abbazia.

(Saját tudósítónktól.)

Dec. 28.

A karácsonyi ünnepeket régi hagyomány szerint aki csak teheti, otthon tölti családja körében; ezért az abbaziai fűrdőélet igazi megélénkülését csak új év utánra várjuk, mikor is az eddigi holt szezon a *haute saison* fogja felváltani. Holnap érkezik egyelőre talán tíz napi tartózkodásra — *Stefania* trónörökös. kinek jelenléte kétségkívül maga után fogja vonzani a magyar és osztrák magas arisztokracia tagjait. Várják egyebek között *Pesatich Tasilo* grófot, ki a Déli Vasut által nagy fényűzéssel épített és berendezett új szállóba fog költözni. Általában magyar fűrdővendégek talán sohasem keresték fel Abbaziát oly nagy számban mint a jelen évadban. A december hóban eddig kiadott kúr-listákból a következő magyar neveket höngezzük ki: *Pálffy Irma* grófnő Szomolányról, *Somssich Adolf* gróf és *Somssich Teréz* grófnő Kivadráról, *Zichy János* gr. Bécsből, *Mariassy Rudolf* alezredes Lőcséről, *Apponyi Sándor* gróf Lengyelről, *Paulekovich-Kápolna Géza* Zágrábról, *Baross Kálmán* Pécsről, *Dr. Szabó Albert* stb. Az osztrák arisztokracia szintén fényes nevekkkel van a jegyzékben képviselve: a *toscana nagyhercegnő*, *Windisch-Graetz Rudolf* herceg és *Windisch-Graetz Alexandra* hercegnő, *Lichtenberg Lipót* báró. *Attens-Gilleis* grófnő, *Konopka* bárónő, *Krasicky János* gróf, *Komorowsky Gyula* gróf, *Bardean Károly* gróf stb. Az exotikus vendégek közül említésre méltó *Valente I. G.* brazilai követ.

Ez év december 24-éig összesen 1660 személy fordult meg az Abbaziai kies üdülőhelyen.

A fűrdővendégeket jelenleg *Turl* és *Toni Darré*, a bécsi *Ronacher*-féle orseum ének-duettistái mulattatják. Január közepére a bécsi *Cavar*-féle színtársulat van szerződötve. Január 5-én lesz a Budapesten is igen jól ismert kis *Pécskay* hegedűművész hangversenye. Az Abbaziában üdülést és gyógyulást, verőfényes meleget kereső vendégeket azonban mind ennél jobban fogja érdekelni az időjárás. Erről csak öröndeteset mondhatunk. E hóban a déli órában észlelt maximum (december 17-én) 14° volt, míg a minimum (dec. 25-én) még elérte a + 3°-ot. Biztosan remélhető, hogy januárban a hőmérsékleti viszonyok ugyanily kedvezők lesznek.

A hétről.

Dühöngő bóra és ragyogó napsugár viaskodtak egymással az egész héten át. Az idegent még csalódásba ejtheti a fiumei derült kék ég és erős napfény; a tenger csillogása s a száraz, poros út elűti vele, hogy most könnyű őszi kabátját kell felöltönie, de a bensülöttek vagy betörzöskösödötték prémes téli kabátba burkolódva sietnek végig az utcákon s csak kevesen álldogálnak az Adamich-tér kávéházai vagy a Corossacz bankháza

előtt. Mostanában már nálunk is mindjobban terjed a fűtött szoba szokása, a mi annál dicséretreméltóbb dolog, mivel épületeink sehogy sem záródó ablakai és ajtai tág teret nyitnak a kísérletezésnek.

Igy köszöntött be a béke és szeretet ünnepe, a kisded népség által várva várt szent este.

A fiumei árvaházakban és kisdedóvó intézetekben is felállították a karácsonyfát. Kormányzónk nemesszívú neje, gr. *Batthyány Lajosné* mindenütt jelen volt gazdag ajándékaival és személyesen is, hogy a kisdedek boldogságában a legtisztább örömeinek részesesévé legyen.

Az elmúlt hétről így csak jót és kellemest mondhatunk. Még csak újabb tengeri katasztrófa hírével sem izgathatjuk olvasóink kíváncsiságát. A *Stefania* a tenger fenekén nyugszik, az *Agathe* a Sz.-Margit zátonyon áll rendületlenül. A kedvezőtlen időjárás, a viharos tenger s a felszabadítás kísérletei nagyon megrongálták szegény *Agathét*. Ugy látszik, soha sem fog többé talpra állani. De azért Olaszország kék ége alá vágyó turistáink bátran megválthatják Budapesten az Anconáig szóló jegyet: az államvasutak igazgatósága gondoskodott róla, hogy az *Agathe* útját egyelőre a Lloyd-társulatnak egyik nagyobb és kényelmes hajója végezze s így a közlekedés fennakadás nélkül folytatódjék addig is, míg a zágrábi *Schwarz*-féle cég új hajóról gondoskodik.

Sokan kérdik tőlünk: Mi az oka annak, hogy mostanában ily rövid idő alatt két hajónk járt szerencsétlenül, míg azelőtt magyar hajóval soha sem történt nagyobb baj?

Erre csak azt válaszoljuk, hogy míg tengerjáró hajóink nem voltak, addig katasztrófákról se lehetett szó. Az egyszeri cigány is azt mondta: «Annak pusztul, a kinek van.»

Táviratok.

Bécs, decz. 30. Wekerle ma délelőtt Károly Lajos, Albrecht, Vilmos és Rainer főhercegektől magánkihallgatásokon fogadtatott.

Páris, decz. 30. A *Siècle* szerint Freycinet hadügyminiszter januárban állásától s a politikától visszavonul. A panamabizottság megállapította, hogy a társaság a lapok főszerkesztői és kiadói közt hét millió frankot osztott szét.

Budapest, decz. 30. A tengeri magánjogot előkészítő hármass bizottság (Manojlovits Emil kuriai tanácselnök, dr. Nagy Ferencz egyet. tanár, Batthyány fiumei képviselő) elhatározta, hogy a külföldi törvények egyikéhez sem köti magát, de leginkább tekintettel lesz a német birodalmi és olasz tengeri magánjogra. A javaslat szövegezésével dr. Nagy Ferencz legközelebb elkészül.

Különfélék,

Fiume 1893. dec. 30.

Fiume s a magy.-horv. tengerpart kir. kormányzója fogad minden kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 2-4.

Batthyány Lajos grófné, szül. Andrássy Ilona grófnő, kir. kormányzónk neje, minden csütörtökön d. u. 2-4-ig fogad.

Helyi gőzöskék. *Fiuméből*: naponként d. e. 10 ó. Volosca, Abbazia, Ika és Lovránába; d. u. 2 ó. u. a.; d. u. 3 ó. Abbaziába. — *Ikkéből*: naponként d. e. 7 ó. Lovrana, Abbazia, Volosca és Fiumébe. — *Lovránából*: naponként d. e. 12 ó. Abbazia, Volosca és Fiumébe. — *Abba-ziából*: naponként d. u. 5 ó. Fiumébe.

Kaszinó estélye január 7-én.

Lapunk első száma, adminisztrációs okokból már december 30-án hagyja el a sajtót.

Stefania trónörökös múlt hó 29-én reggel Hauer báró kamarás és Chotek grófnő udvarhölgye társaságában Abbaziába érkezett s a *Villa Amalia*-ban szállott meg. A fűnséges vendég megérkezése jelzi a *haute saison* kezdetét.

József főherceg ő fensége mint értesülünk, e hó 4-én vagy 5-én családja val együtt Fiuméba érkezik, hogy itt töltsék az egész téli évszakot.

Újévi üdvözlét. Kormányzónk a helybeli hatóságok fejeinek újévi üdvözlétét január 1-jén d. e. 11 órakor fogadja.

A kormányzó né ő méltósága ma este pár napra elutazik, hogy Szilveszter estéjét édes anyjánál, özv. *Andrássy Gyula* grófnénál töltsék.

Ciotta Jánost, Fiume podesztját, a magyar kereskedelmi miniszter az Adria m. kir. tengeri gőzhajózási részvénytársaság igazgatósági tagjává nevezte ki.

Személyi hírek. Szalay Imre, Latino-vits Ernő és Vámosi Jenő orsz. képviselők f. hó 28-án, szalonka vadászati céljából városunkba érkeztek és Malle Marziale lovag kíséretében még aznap Veglia szigetére keltek át.

Peichl József lovag, az Adria hajózási igazgatója e hó végén búcsúzik az Adriától, hogy a trieszti Lloyd-társaság szolgálatába lépjen át.

Kormányzói ebéd. December 28-án esti 6 órakor szilveszteri ebéd volt kir. kormányzónknál. Hivatalosak voltak: Meynier Henrik, keresk. kam. elnöke; Zmajić brnő; Kvassay min. tanácsos és neje; Urményi Bernát és neje; Catti György dr. és neje; Meynier Károly és neje; Pittner Hektor, a Lloyd képviselője és neje; Busche br. és neje; Halbhuber br.; Centurione Károly báró; Thierry Henrik; Pancera István; Zmajić Ivan br.; Wimmersperg Frigyes br.

Fiume egészségi állapota. Pillepich A. dr. városi főorvos jelentése szerint Fiume egészségi viszonyai a múlt év november havában jelentékenyen megjavultak; 112 születéssel csak 57 haláleset állt szembe. A halálozás aránya 21‰ volt; oly kedvező arány, minőt alig találunk belföldi városaink akármelyikében.

Az „Adria” legújabb gőzöse, a *Zrinyi*, m. hó 27-én érkezett kikötőnkbe. Az új hajó Angliában, North-Shieldsben épült, 963 tonnateralommal. Személyzete, Poschich kapitány parancsnoksága alatt, huszonhárom főből áll.

A fiumei uszó dock és hajóépítő műhely kérdésében, mely elsőrendű fontossággal bír tengerészetiünk tovább fejlődésére nézve, — mint értesülünk — a ker. miniszter tegnapi tartotta fenn magának a végleges döntést. Hír szerint a Howald kiel hajógyárosaival összeköttetésben álló fiumei konzorcium javaslata fogadtatott el.

A fiumei tengerész segélyező alap (Pio fondo) központi bizottsága még múlt hó 5-én tartott közgyűlésén azon elvi határozatot hozta, hogy az eddig kizárólag állampapirokban elhelyezett segélyalap egy részét házépítésbe fekteti s az erre vonatkozó tervvázlatok elkészítésével Zamattio mérnököt bízza meg, ki most e munkával már elkészült s a vázlatokat benyújtotta. Az új házat a Corsia Deak és Via Molini sarkán levő városi takarékpénztári telken tervezik fölépíteni.

Új magyar állampolgár. A fiumei papírgyár egyik tulajdonosa, *Meynier Károly György*, Ciotta podesztá veje, magyar honpolgárrá lett s ez alkalomból a fiumei gyermek-menedékhely igazgatóságához 100 ft. adományt juttatott.

Tisztviselőtelep. *Baccich* Henrik, süssáki polgármester, a villája fölött levő térségen tisztviselő családok részére kis kerttel és udvarral bíró, egymástól különálló villákat szándékozik építeni. A feltételek olyanok lesznek, hogy körülbelül 30 évi mérsékelt házberfizetés után a villa az illetőnek tulajdonába megy át. Az építkezést kora tavasszal kezdik meg.

Tisztviselők fizetésszabályozása. Örömmel értesülünk a fővárosi lapokból, hogy a kikötővárosi törvényszéki bírák évi 400 ft. külön pótlékban fognak részesülni, ép úgy mint a fővárosbeliek. Reméljük, hogy ezt az elvet a kikötővárosbeli összes állami tisztviselőkre és alkalmazottakra ki fogja mondani kormányunk, a mint azt tisztviselőink beadványaikban ismételtelen kérelmezték. A főbb kikötővárosokat mindenütt egyrangúknak tekintik a fővárossal; nálunk pedig annál inkább követni kell ezt az elvet, mivel egyetlen kikötővárosunkban az anyahazaiaktól teljesen eltérő viszonyok uralkodnak, úgy hogy az áthelyezés és előléptetés lehetősége, különösen az oly állásokban, hol a magyar nyelv tudása mellett az olasz is szükséges, teljesen ki van zárva.

A fiumei önkéntes tűzoltók január 2-án ünneplik testületileg 7000-ik éjjeli őrszolgálatukat. Hímen-hír. *Csikósi Adolf*, a fiumei hitelbank tisztviselője m. hó 13-án jegyet váltott *Dreyer Irma* k. a. Broyer Kálmán kőszthelyi kereskedő leányával.

Dr. Szigeti Márton abbaziai (nyáron gleichenbergi) fürdőorvos, specialista *gége- és mellbajokra*. Lakik Abbaziában, a Bazár épületében. Rendelő órák d. e. 10-11, d. u. 3-4.

Gizela-egyesület. Felhívjuk olvasóink közül kivált a leányokkal megáldott családapák figyelmét a „Gizela-egyesület”-re vonatkozó hirdetésünkre.

Treves tyukszemoperatórt ajánljuk az érdeklődőknek. Lakik: Via del Fosso, a mentőtársulat helyiségében.

A fiumei népoktatás.

(Hivatalos jelentés alapján.)

Régóta bevett és bizonyára csak helyeselhető szokása a sajtónak, hogy a kir. tanfelügyelőségek évi jelentéseiből a nagy közönséget is érdeklő adatokat időszakonként közzé teszi. Kettős érdeklél bírnak ez adatok a nemzetiségi vidékeken, hol a népoktatási tanügy állapota egyszersmind a magyar állameszme terjedésének leginkább megbízható mértéke. Városunk tanügyi viszonyai pedig Fiume sajátos és sok tekintetben kiváltságos helyzeténél fogva túlzás nélkül országos érdekűeknek mondhatók.

Nem annyira fiumei mint egyéb honfitársaink tájékoztatása céljából előre kell bocsátanunk némit a magyar tengerpart népoktatási tanügyének állapotáról általában.

A helybeli népoktatási intézetek jellegükre nézve államiek, községek, magán engedélyezettek és egyesületek. Az összes iskolák felett a törvények és a városi statútum értelmében ugyan a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter gyakorolja a főfelügyelet, de a községi intézetekre nézve az állam ellenőrző jogának gyakorlása a mindenkori királyi kormányzónak hagyományossá vált iskoláztatósaira szorítkozik. A községi intézetek valóságos ellenőrzője a városi iskolaszék (consiglio scolastico comunale). Ennek a jelentőségi és javaslati alapján hozza meg határozatait iskolai ügyekben a városi képviselő testület (rappresentanza) melynek végrehajtó organuma a városi tanács (magistrato civico).

A közoktatási kormányzat van ugyan ellenőrző közege a fiumei helyettes tanfelügyelő személyében, ki, a mint ez már címéből is kitűnik, nincs ez állásra kinevezve, hanem csak megbízva a tanfelügyelői teendővel; felügyeletet tényleg csak az állami népoktatási tanintézetek felett gyakorol, noha kötelessége közé tartozik, a közoktatási kormányt az összes fiumei népoktatási intézetek állapotáról évenként egyszer informálni. — E célból a községi iskolákra vonatkozó adatokat nem közvetlenül a városi iskolaszéktől szerzi be, hanem közvetve a kir. kormányzó útján ki az illető adatok beszerzésére a városi hatóságot felkéri és a hozzá fölterjesztett statisztikai kimutatásokat megfelelő további eljárás végett a helyettes tanfelügyelőkhöz leküldi.

Hogy miért *helyettes* ez a megbízott tisztviselő, annak három egyaránt elfogadható magyarázata van. Minthogy a kir. kormányzó hatalma és befolyása a kir. törvényszék kivételével minden állami hivatalra kiterjed, ő tekintendő a közigazgatás valamennyi ágában a legelső képviselőnek. Ő a feje a királyi kormányzóságnak és az elnöke a tengerészeti hatóságnak; ő az elnöke a megfellebbezett adóügyek elintézésében szervezett állandó bizottságnak; ő a főigazgatója a helybeli állami főgimnáziumnak, tehát ő a valóságos kir. tanfelügyelő is, az ügyvitellel megbízott főgimnáziumi igazgató csak helyettesíti. Helyettes a fiumei tanfelügyelő talán azért is, mert hatásköre csak Fiume városára sőt, a mint láttuk, a városnak csak állami népoktatási intézeteire terjed ki.

Helyettes e tisztviselő azonban leginkább a hivatalos összeférhetlenség szempontjából, mert a mint már fentebb érintettük, 1884. óta a fiumei m. kir. állami főgimnázium mindenkori igazgatója van megbízva a tanfelügyelői teendővel; már pedig világos, hogy valaki kir. főgimnáziumi igazgató és kir. tanfelügyelő egy személyben nem lehet. —

(Folytatása következik.)

Közigazdasági tudósítások.

A francia hajózás díjazására vonatkozó törvény, melyet 1881 óta már két ízben meghosszabbítottak, most újabban 1893 július 31-ig marad

érvényben. Ezután egy új javaslat fog a parlament elé kerülni, melynek főbb határozmányai a következők: a hajóépítésre valamint a hajózásra vonatkozó jutalmazások változatlanul megmaradnak, csak a hajóépítés jutalom-díjtételei változnak némileg; ez ugyan is a hajóépítés anyagának vámtételétől függ. Ezen változás folytán az állam által adott díjak néhány millióval fognak emelkedni. A másik lényeges változás azon vámtételek megállapítása, melyet az egyes kereskedelmi kamarák szedhetnek azon hajóktól, melyek az illető kamarák kikötőiben megfordulnak. Ez a vám a tonnatartalomtól függ, és csak az illető kikötők bizonyos munkálataira fordítható. Az új törvény érvénye 10 esztendőre fog kiterjedni.

Lisztforgalom vasúton. Magyar lisztbehozatalunk vasúton Fiuméba és Triesztbe a lefolyt év utolsó hónapjaiban ismét élénk lendületnek indult, mely körülmény határozottan a magyar lisztnek keresettsége mellett tanuszkodik. A nov. havi forgalmi kimutatás szerint érkezett ugyanis a jelzett hónapban Fiuméba 78340 mm., Triesztbe 101994 mm. magyar liszt. E behozatal az egyes hazai piacok szerint a következőképp oszlik meg:

A fiumei behozatalról: Budapest 55140 q., Debreczen 4031 q., Bács 1738, N.-Kikinda 1708, Vrpölje 1708, Szeged 1515, Arad 1413, Szeged 1412, Losonc 1413, Eszék 1009, Temesvár 1003, Brod 1001, Vukovár 705, N.-Várad 604, Miskolc 402, Újvidék 300, Tapoteza 201, M.-Vásárhely 200, Lajos 103, Velence 102, V.-Kula 102, Hatvan 102, Sziszek 102, Datta 102, Zágráb 101, Dugaresza 101.

A trieszti behozatalról: Budapest 54584 q., Bács 1418, N.-Kikinda 510, Szeged 5106, Temesvár 1202, Brod 306, Velence 865.

A fiumei borpiac.

Saját tudósítónktól.

Fiume az új borvámterifa életbeléptetése alkalmával csak igen kevés régi dalm itbor készlettel állott még a forgalom piacán. Azonban az óriási kereslet folytán még a lefolyt nyár végén 1891-ik évi termésből származó olasz fehér és vörös boroknak, nov. hóig eltartó élénk kereskedés fejlődött. Az árak a régi vörös boroknál általában hektoliterenként 8 és 14 ft. sillerrel 9 és 12 ft. fehér boroknál pedig 12 és 17 ft. között ingadoztak, természetesen vám nélkül.

Már október hó közepe táján érkeztek meg az új dalm és olasz borok első küldeményei. Dalmácia termése nem felelt meg a várakozásnak, a mennyiben az első rangú termelő helyek mind minőség, mind pedig mennyiség tekintetében hátra maradtak. Minőségre nézve különösen Spalato környékén, a Poica mellékén és a felszigeten mutatkozott hanyatlás, a hol a peronoszpóra és a gyakori időváltozások káros hatása alatt szenvedtek a termelő helyek, míg Lissa meglehetősen jó minőség mellett, a múlt évi szüret eredményéhez viszonyítva mennyiség tekintetében csak felannyit termelt. A főerdeklődés a világos siller borok iránt nyilvánult, melyek belföldi és spalatói kereskedők által jó áron vásároltak össze; a vörös borok iránt igen lanyha volt az érdeklődés, míg a fehér borok magas árak dacára jó keletnek örvendtek, de csak addig, míg az új olasz borok meg nem jelentek. A kereskedők által kimustrált sillerborok állítólag ma már nagyobbára el vannak helyezve, mivel az u. n. bérkatalajdonosok, kik ilyenmő spekulációkkal foglalkoznak, majd minden kapható bort minőségre való tekintet nélkül összevásárolták és Fiumében belföldi kereskedőknek eladták.

Az új olasz borok érkezése magára vonta a vevők érdeklődését és figyelmét. A minőség nem oly jó ugyan mint a múlt évi, hanem ezzel szemben az idei szüret bőséges eredménye alá szállította az árakat, mely körülmény Fiumében is nyilvánult az árakulásként. Olasz vörös borokban nem volt oly nagy kereslet mint az óriási mennyiségben piacra hozott fehér borokban, melyek közül a sici-liaiak fölött, olcsósága s különös hasznavehetősége miatt előnyt adtak az apuliai termésnek. Fehér borok iránt oly nagy volt az érdeklődés, hogy a fiumei készletek rövid idő alatt tetemesen megfogytak. Minthogy azonban a fehér borok készlete Olaszországban is csekély, a fiumei árak valószínűleg az olaszországi hausse-al arányosan fognak emelkedni.

Jelenleg még az árak nem érzik e hatást és a jó fehér apuliai származású borokat 12 frttól 15 frtig, a vörösközép borokat 7 frttól 12 frtig és a kitűnő minőségű vörös borokat 13 frttól 16 frtig jegyzik, vám- és helyi költségek nélkül (melyek a tarasulyhoz arányítva átlag 4:80 - 5 frtot tesznek hektoliterenként). Sicíliai fehér borok ára, vám nélkü

13 frtól 15 frtig, feketecoupage borok pedig vám nélkül: 12 frtól 16 frtig, ez utóbbiak azonban az olcsó dalmát coupage borokhoz arányítva, semmi nemű előnyt nem nyújtanak.

A kitűnő minőségű dalmát fehér borokat 18 frttal jegyzik; olcsóbbak a vörös borok, melyek, köztül a jó minőségűek a piaci költségeket leszámítva 13—15 frttal, coupagefajták pedig 14—17 frttal kaphatók. A mint a Dalmáciából érkező hírek jelentik, az árak emelkedése előbb utóbb várható, mivel Németország számára tetemes megrendelések jegyztettek elő. Kitűnő siller borok 17—18 frtjával alig kaphatók, mivel az eladók bajosan pótolható kis készleteiken, rendes vevőik kárára nem akarnak túladni.

Az idegen vevők, kik eddig tömegesen érkeztek piacunkra, a beállott innepek miatt némileg megfogytak, azonban korántsem maradtak el végkép; és meglehetősen sok selejtes bort vásárolnak direct a bérkaszéksoktól. Az erre vonatkozó árak mindenütt ellenőrzésen kívül esnek, már azon oknál fogva is, mivel a bérkaszék szarmazási helye ismeretlen s ki nem fürkészhető; legnagyobb része, mint már fentebb említettük, vagy olcsón összevásárolt skartborokból áll, vagy pedig peronosporás vidékekről származik. Minthogy ezeknek a rendes forgalom hasznát nem veszi, a termelők annál inkább kényserítve vannak ezen borokat, ha mindjárt veszteség mellett is eladni.

Ott a hol a borokat azonnal átadják a fogyasztásnak, az olcsó ár a minőségkockázattal kiegyenlítődik; igen sajnós azonban az a körülmény, hogy sok vevő azon jó hiszemben fedi készletét, hogy egészséges tartható borokat vásárolt, és azok elromlásánál rendszeren a legsúlyosabb vádakkal illeti a déli vidékekről származó borokat; e vádak azonban nem felelnek meg a valóságnak, mert épp a dalmát borok, feltéve hogy a borok egészséges vidékekről származtak, éveken át tarthatók.

Az itteni nagyszámú ügynökök az idegen vevőket már érkezésükkel meglesik, és jog szerinti áldozataiknak tekintik; s azon hiszemben ringatják őket, hogy a sajkákban a bort direct a termelőtől veszik. Ezen állítás képtelensége kézzel fogható, mert a bortermeleknél alig lesz idejük, hogy hónapokon át a sajkákon vesztegeljenek s ha már bérkájuk van, nem hagyhatják azt a többi évszakokban használatlanul heverni.

Szükséges tehát annak hangsúlyozása, hogy az összes bérkások vagy maguk spekulánsok, vagy pedig spekulánsok ügynökei, kik nagyon jól értik a maguk hasznát. Olaszországból ufolag is érkezett több vitorlás hajó borral, melyek azonban aránylag csekély üzletet csináltak.

Karácsonyi halpiacz.

1892. december 19—24-ig.

Minőség	Mennyiség	Ár
kgr.-okban	frt	kr.
Szardellina (Sardellina)	1000	— 12
Tühal (Agh)	500	— 40
Csőrös csuka (Agoni)	600	— 40
Arborio durbinus (Arborio)	600	— 40
Csillagvizsgáló (Boeca in cao)	60	— 40
Lapos rákok (Baraccole)	100	— 04
Maeska és kutyaczápa (Can e gatto)	100	— 40
Kalmár (Calamato)	800	— 40
Korongos halak (Gualto)	20	— 40
Foltos szkömber (Lanzarda)	20	— 40
Menola (Menola)	200	— 40
Nagy szemű durbinus (Occhiada)	150	— 40
Tüskés rája (Rasa)	400	— 40
Ördög (Rospo)	50	— 40
Mérges sárkányhal (Ragno)	20	— 40
Csikos durbinus (Salpa)	60	— 40
Puha makár (Suro)	20	— 40
Szardella (Sardella)	50	— 40
Nagy rája (Stramazzo)	30	— 40
Kisebb tőkehal (Moli)	100	— 50
Nagyobb (Merluzzo Asinello)	100	— 50
Szardon (Sardone)	20	— 50
Vörös és fekete sárkányhalak (Scarpa)	50	— 50
Csevoló (mugil) (Cevolo)	100	— 60
Sz. Péter hala (Sanpiero)	20	— 60
Csikos szkömber (Scombro)	60	— 60
Kis tentahal (Sepoline)	50	— 60
Tengeri fogas (Dentale)	100	— 80
Tengeri angolna (Grongo)	300	— 80
Arany durbinus (Orada)	50	— 80
Rombhal (Romb)	20	— 80
Szakálas barbon (Barbone)	100	1 —
Tengeri süllő (Branzino)	100	1 —
Nyelvhal (Sfoglio)	100	1 —
Tinhal (Tonno)	30	1 —
Csemegé rák (Scampi)	50	1 50
Vegyes	400	— 20
Két darab delin	—	—
Közönséges angolna (Bisatti)	1600	— 90

Az utolsó két nap alatt a halak ára 26—30%-kal növekedett. A csemegé rák 100%, utolsó napon nem volt kapható.

Szerkesztői üzenetek.

Több dolgozó társunknak. Nagy kézirathalmazunk következtében csak a jövő számokban ejthetjük sorát. — Aurora. Költeménye nagyon sok hibában leledzik. Legfőbb baja, hogy nincs benne poézis. — Oz. S. Budapest. Sajnáljuk, de nem élünk vele. — Signora Bpest. Köszönjük szíves érdeklődését. Ime itt az első szám; csak aztán álljon a szavának. Nemo. Köszönjük, felhasználjuk. H. Fiume. Azon már nem segíthetünk. A lapnak egyöntetűnek kell lenni s így minden közleménynek, mely alá írja nem jegyzi oda nevét, még nyelvezet tekintetében is alkalmazkodnia kell a lap szelleméhez és irányához; ha pedig nem alkalmazkodik, akkor vagy féléthesszük, vagy meggyaluljuk.

Felelős szerkesztő: Körösi Sándor.
Nyomatott Battara P. nyomdájában Fiumében.

JECHEL FERENCZ

Fiume, Corso 486 sz.

SUSSAK, saját ház, 95 szám.

Fűszer, gyógyeszer, vegyszeri készítmények, gyógyászati különlegességek, vegyszeri műszerek, festékek, olajok, valódi illatszerek, fénymázok, ecetek és minden fajtájú

friss töltésű ásványvizek

dáson berendezett raktára.

A lipcei, hannoveri, bodenbachi vegyszeri gyárak egyetüli képviselője.

Megrendelések gyorsan, pontosan és jutányos árak mellett

eszközöltnék.

Millicich Lukács

csász. és kir. szab.,
a nagyéremmel kitüntetett

Rozsólis és legfinomabb Maraschino

„Excelsior” gyára
Zárában.

A montenegrói fejedelem ő Fenségségének udvari szállítója.

„ADRIA”

Magyar királyi tengerhajózási részvénytársaság.

1893. január havában az alant felsorolt első osztályú gőzhajók (vagy más póthajók) fognak Fiume s a nyugoteuropai és amerikai kikötők között közlekedni, ha csak rossz időjárás vagy előre nem látható körülmények a meneteket meg nem akadályozzák:

Fiume	Hull, Newcastle o/T	Gőzös	1893	Január
Triest, Bari, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	Triest, Bari, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	„Palermo”	1—10	1—10
Liverpool	Liverpool	„Carola”	5	5
Bari, Messina, Catania, Malta Tunis	Bari, Messina, Catania, Malta Tunis	„Aleppo” (Cunard Line)	5—16	5—16
Tanger*) Bordeaux	Tanger*) Bordeaux	„Buda”	10	10
Antwerpen, London	Antwerpen, London	„Zichy”	10—20	10—20
Triest, Bari, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	Triest, Bari, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	„Libor”	10—20	10—20
Rouen	Rouen	„Zaire”	10—20	10—20
Hull, Newcastle o/T	Hull, Newcastle o/T	„Adria”	12	12
New-York	New-York	„Mátyás király”	15—25	15—25
Triest, Bari, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	Triest, Bari, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	„Bassano”	15—25	15—25
Algier*) Glasgow	Algier*) Glasgow	„Scotia” (Anchor Line)	15—25	15—25
Liverpool	Liverpool	„Árpád”	19	19
Barcelona**) London	Barcelona**) London	„Szent László”	21—31	21—31
Triest, Bari, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	Triest, Bari, Messina, Nápoly, Genua, Nizza, Marseille	„Saragossa” (Cunard Line)	21—31	21—31
Hamburg, Rotterdam	Hamburg, Rotterdam	„Andrássy”	25	25
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Durham”	21—31	21—31
Triest, Fiume	Triest, Fiume	„Szápáry”	26	26
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Hellas”	26/I—6/II	26/I—6/II
Triest, Fiume	Triest, Fiume	„Árpád”	7	7
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Saragossa” (Cunard Line)	1—10	1—10
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Szápáry”	14	14
Triest, Fiume	Triest, Fiume	„Mourino”	10—20	10—20
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Venezia”	10—20	10—20
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Buda”	17	17
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Tarifa” (Cunard Line)	15—25	15—25
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Szent István”	15—25	15—25
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Carola”	21	21
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Baross”	21—31	21—31
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Báthori”	21—31	21—31
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Sparta”	21—31	21—31
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Tizza”	21—31	21—31
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Rákóczi”	21—31	21—31
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Sultana”	21—31	21—31
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Zrinyi”	21—31	21—31
Fiume, Triest	Fiume, Triest	„Adria”	28	28

*) Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal Algier vagy Tanger kikötőben rakományok be nem jelentettek, az igazgatóság fenntartja magának a jogot a kikötőt nem érinteni.

**) A gőzös Barcelonán kívül még egy másik spanyol földközi tengeri kikötőt, esetleg Cadixot fogja érinteni.

A már életbe léptetett vagy még alkalmazandó vesztegzári intézkedések következtében történhető járat elmaradásaért, vagy a fentemlített gőzösk későbbi indulásáért a társaság felelősséget nem vállal.

Fiume, 1892. december hóban.

Az egyedül valódi

Angol Csoda-Balzsam

készítetik és kapható kirá-
ról a „Védangyal”-hoz cím-
zett gyógyszerárban Thierry
Adolf Pregrada (Horvátor-
szág).

Minden egyes üvegcské egy
vörös címkével van ellátva
— egy használati utasításba
göngyölve és egy fémlémezel
lezárt melyen „Thierry Adolf
gyógyszertára a „Védangyal”
hoz Pregrada, van roánymva.
— Minden más balzsam me-
lyen ismertető jelek nincse-
nek, nem a valódi, de után-
zatok, s ezek káros hatású al-
katrészeket tartalmaznak mint
Alvó stb. A hol nincs raktár
az én valódi balzsamomnak

— szivaskedjenek egyenesen tölem rendelni a „Véd-
angyal gyógyszerár” Thierry A. Pregradán, Ro-
hitsán — savanyu kut közelében.

Beküldése csak is utánvétellel vagy az összeg elő-
zetes beküldése mellett történik. — Ára postadíjjal
esomagolás és szállítólóval:

12 kis vagy 6 kettős üveg 1 frt 86 kr.
40 „ „ 30 „ „ 6 „ 08 „

Bosznia és Hercegovinába 2.70 kr. illetve 7 frt.

Legidősebb, legjobb és kiváló, mind a mellett jutányos
általános — népies, házi és gyógyszer majdnem min-
den betegség ellen külsőleg és belsőleg. Hamisítók
és utánzók — szabaddalmi törvény értelmében üldöz-
tetnek, valamint az azokat arasztók is. — A k. tör-
vénysek szakszerű oda nyilatkoztak, hogy az én
készítményem vizsgálat alapján (Zl. 5782—B. 6108.)
semmiféle tiltott és az egészségnök ártalmas alkat-
részeket nem tartalmaz. A bel- és külföldi gyógy-
szertárak közzététele féltékenként történik a hol rak-
tár van.

Thierry Adolf

gyógyszerész a „Védangyal”-hoz Pregradán
Rohitsch savanyu kut mellett.

Eladó leányok kiházasítására alakult

GIZELA-EGYLET

GIZELA FÖHERCZEGASSZONY

6 császári és királyi fensége védnöksége alatt.

BÉCSBEN.

(Alapított 1869. évben).

AZ EGYLET VAGYONI ÁLLÁSA 1891. ÉVI NOVEMBER HÓ 1-ÉN

Birt. tőke o. é. frt

13.500.000.

A tiszteletbeli tagok járuléka 1889. évi december
hó végével:

34,310 frt. o. é.

Az összes tiszta nyereség a tagok' sajátja és
mint osztalék évenként kiűzettetik.Kifizetett osztalék-tőke az 1890. évi december 31.
máig szerint

o. é. frt 45,879 85 kr.

A lefolyt 8 évben a jogosítottak között osztalék fe-
jében átlagosan az évi díj 20% a fizetett ki.

Az 1890. osztalék az évi díj 20%-át totto ki.

Kormány-biztos:

MUCK JÁNOS

cs. és kir. osztálytanácsos a cs. és kir. belügymi-
nisteriumban.

Elnökség:

Főnökök THIERN és TAXIS EGON herczeg
a magyar Főrendiház örökös tagja.

JÓKAI MÓR

országgyűlési képviselő.

Nmt. ESCH KÁROLY

cs. és kir. altábornagy.

Vezérigazgató:

MAREK ARNOLD

Az egy millió hatvanháromezer o. é. forintba rugó jutaléki
osztalék-tőke kizárólag jelszólag biztosított zálogleve-
lekben és elsőbbségi követvényekben van elhelyezve.Az intézet ártékpapirjai az Osztrák-Magyar Bank
pénztárában vannak letéteményezve.A jelentkezés helye megtehető a „Magyar Tengerpart”
kiadóhivatalában.

FLETZER FERENCZ

sérvkötő- és sapka-készítő dú-
san berendezett üzlete

FIUME

Corso prolungato Nr. 421.

Pompeo Morini

1-8 FIUME. 12

Gabona raktára

a budapesti „Lujza” malom
lisztraktára és a bpesti „Ki-
rály” malom képviselősege.
Képviselet: Dalmácia-
ban. Olaszországban bor
és olaj behozatalra.

Feruglio Antal

fodrász

illatszer raktára.

Női és férfi hajmunkák
dús választékban.

2 FIUME-SUSSAK. 1-1

GIGANTE A.

József főherczeg ő Fensége udvari szállítója.

Fiumei különlegesség!

A párizsi, budapesti, brüsszeli székesfehérvári, trioszi stb. kiállítá-
sokon kitüntetett ékszergyár.

Diszes

MORETTI ÉKSZEREK

(szerecsenyfej aranyban, ezüstben változatos díszítésben)

csal. Fiumében.

GIGANTE A. - Piazza del Duomo.

SCHNAUTZ A. F.

Ujonnan berendezett diszes papir-rajz és festőszer
kereskedésében

Piazza Adamich 528 szám alatt

kereskedelmi könyvek, hivatalos nyomtatványok, levél papírok, író-rajz és
vifestészeti szerek, olaj festékek és olajfestészeti szerek továbbá kép-
rámák, képes könyvek, érdekes és tanulságos gyermek játékok, disznú
tárgyak stb. stb. dús választékban és jutányos áron kaphatók. Azon-
kívül bármily vonalzott könyvekre, papírokra, névjegyekre stb. eszközölt meg-
rendelések a legpontosabban és jutányos áron teljesítotnek.

DERENCIN ANTAL

festék és sózott hús üzlete hajók felszerelésére.
Több tengeri gőzhajótársaság szállítója.

Kész olajfesték:

Veneziai ólomfehér I. oszt.	100 kg.	36 frt.
Hollandi „I.”	23	
Genuai „I.”	24	
Francia cink „I.”	40	
„II.”	32	
Chrom sárga	1 kg.	49
Világos v. sötét sárga	100	24
Umbra	23	
Fekete festék	24	
Világos zöld	24	
Sötét zöld	28	
Kék	40	
Vasoxid vashoz	20	
Fehér stukk	14	
Sötét	12	
Nyers lenolaj eredeti hordókban	32	

Főtt lenolaj eredeti hordókban	32
edényekben	34
Firnajs (máz), külföldi és hazai, nagy választékban.	
Angol minium poralakban	100 kg. 25 frt.
Ultramarinkék	46
Szikkasztó	60
Szurok dőzsában (netto per sporco)	5
hordókban (10% tara)	4.50
Black vernis 30% (tara)	10
közönséges 30% (tara)	4
Polyós művényi kátrány I. oszt. (30% t.)	12
II.	10
Hazai csőpf (100 kg. hálókban)	28
Préselt csőpf	26
Spongya 5-10 dekás darabok	8
Spongya 20-30 dekás darabok	10
Terpentin edényekben	40

A kész festékek angol módra 10 kg-tól fűfelé vasedényekben.

Amerikai sózott husok raktára.

1 Hordó 200 angol font (91 kg.) 26 frt
100 „ (45 kg.) 20 „

A hús a szabad területen (punto franco) van raktározva. Elszállítása al-
kalmával fűtetendő a vám-melytől azonban a külföldre induló hajók föl vannak mentve. Ma-
gyobb mennyiségű húsra szerződés szerint kedvezmény árak, szintúgy a többi cikkekre nézve is.
Fizetés 3 havi határidőre. Készpénzfizetésnél 20% sonto.